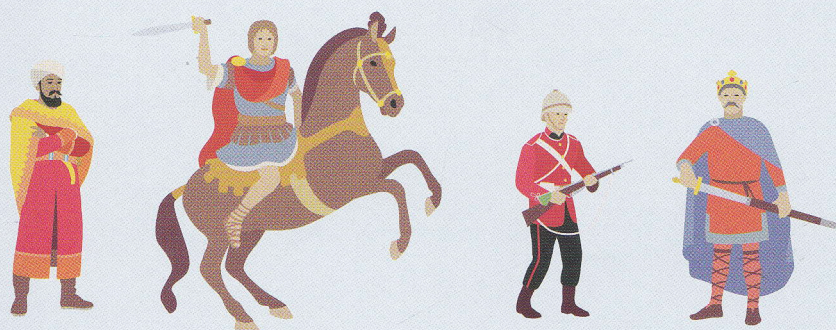

10 MARI IMPERII

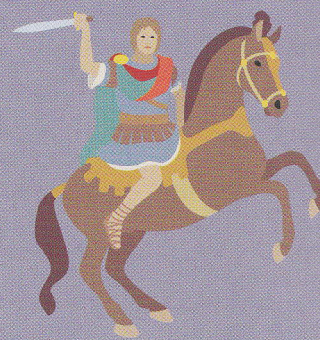
10 HĂRȚI PENTRU A ÎNȚELEGE TOT

DE LA ALEXANDRU CEL MARE
LA REGINA VICTORIA

Traducere: Magdalena Iordan

IMPERIUL LUI ALEXANDRU CEL MARE

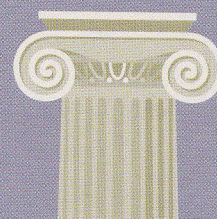

Filip al II-lea, regele Macedoniei, a cucerit și a supus orașe grecești, precum Atena sau Sparta. La moartea sa, în 336 î.H., fiul său, Alexandru, îi elimină pe toți pretendenții la tron și astfel moștenește un teritoriu extins. Doi ani mai târziu, pornește în cucerirea vechiului inamic al grecilor, Imperiului Persan, condus de Darius al III-lea. Traversează strâmătorile și debarcă cu armata sa în Asia. Acolo, îi învinge pentru prima dată pe perși în Bătălia de la Granicus. Conform legendei, înainte să atace cu armata sa de pe credinciosul lui armăsar Bucefal, ar fi așteptat până după-amiaza, astfel încât lumina soarelui să orbească trupele inamice.

Alexandru cucerește apoi orașele mari de pe coastă (Milet, Halicarnas...) și pătrunde în interiorul continentului. Iarna trece, atacă Fenicia, Egiptul și apoi Mesopotamia. În octombrie 331 î.H., câștigă la Gaugamela bătălia decisivă împotriva armatei lui Darius al III-lea, deși aceasta era mult superioară numeric. Darius reușește să scape, dar Alexandru îl urmărește: preia Babilonul și, intrând în inima Imperiului Persan, pune mâna pe Susa înainte de a incendia Persepolis și bibliotecile sale. Uciderea lui Darius al III-lea de către marii ofițeri persani îi ușurează sarcina și îi permite lui Alexandru să creeze o alianță cu o parte dintre elitele locale.

Trec mai mulți ani până când Alexandru ajunge să facă pace în Asia Centrală. În 326 î.H., își reia înaintarea spre est, traversează fluviul Indus și câștigă și alte lupte. Din păcate, soldații săi refuză să se aventureze mai mult. Înainte de a pleca de aici, Alexandru construiește altare pentru a-i venera pe cei doisprezece zei olimpici gravând următoarele cuvinte: „Aici s-a oprit Alexandru cel Mare!”

Unde se află?

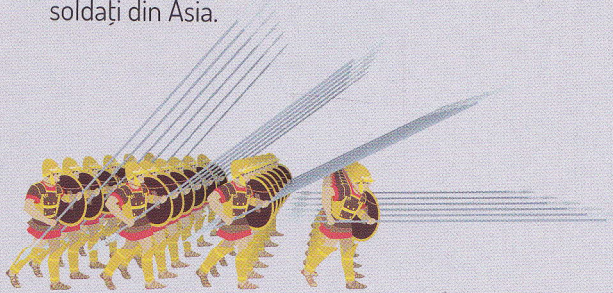

Alexandru, numit „cel Mare”

Fiul lui Filip al II-lea și al Olimpiei, Alexandru s-a născut la Pella, capitala regatului Macedoniei, în 356 î.H. Dar acest macedonean – pe care grecii îl considerau semibarbar, deoarece le era când apropiat, când îndepărtat – primește o educație greacă. Preceptorul său, celebrul filosof Aristotel, îi transmite cultura elenă. Adolescent pasionat, leagă prietenii strânse cu cei care vor deveni mai târziu companionii săi credincioși. Odată ajuns adult, Alexandru cel Mare (cunoscut și sub numele de Alexandru Macedon sau Alexandru al III-lea al Macedoniei) visează la un imperiu universal și cucerește teritorii vaste, care se întind din Egipt până la fluviul Ind. Atins de friguri severe, acest strateg inteligent, cu o voință de fier, moare în Babilon (Irakul actual), în anul 323 î.H.

Armata lui Alexandru Macedon

Ca și grecii, Alexandru folosește falangele, trupe de infanteriști care avansează grupat. Însă le reduce echipamentul – scut și sulită lungă – și îi face să fie mai eficienți în luptă. Falangele sunt susținute de trupele de cavalerie grea ce protejează flancurile. În timpul atacului, Alexandru folosește tehnica numită „ciocanul și nicovala”: cavaleria („ciocanul”) încercuiește mai întâi inamicul și îi dezorganizează armata, făcându-l vulnerabil în fața falangei („nicovala”). În ceea ce privește numărul soldaților, armata pleacă din Macedonia având un efectiv relativ mic: aproximativ 4.500 de călăreți și 30.000 de infanteriști. Ulterior însă, progresiv, vin întăriri din Macedonia, iar Alexandru reușește să recruteze noi soldați din Asia.

și apoi...?

Imperiul lui Alexandru cel Mare nu va rezista după moartea acestuia. Succesorii săi, diadohii, divizează Imperiul, instaurând monarhiile de cultură greacă: este vorba despre așa-zisa perioadă elenistică. În Egipt, aproape toți regii și toate reginele, care sunt acum de origine greacă și nu egipteană, se numesc Ptolemeu și Cleopatra. Se practică căsătoriile consanguine (în care partenerii au un ascendent comun): Cleopatra a II-a se căsătorește cu fratele ei, Ptolemeu al V-lea; ajunsă văduvă, se căsătorește cu un alt frate al său, Ptolemeu al VIII-lea! Cea mai celebră dintre Cleopatre, amanta lui Cezar, este de fapt cea de-a șaptea dintre acestea. Ea îl întâlnește pe Cezar în 48 î.H., atunci când Republica Romană luptă împotriva regatelor elene. Roma reușește să le cucerească și se dezvoltă. De formarea acestor noi provincii profită anumite familii romane, care se luptă pentru putere.

„Regentul trebuie să aibă două dintre cele mai importante și considerabile calități: să fie iubit și admirat de popor datorită acțiunilor sale. [...] Puterea ta va fi mai glorioasă și mai onorabilă, dacă te interesezi de bunăstarea poporului [...]. Trebuie să știi că există trei lucruri care te fac să rămâi în memoria oamenilor și să te bucuri de glorie. Primul, o bună legislație [...], al doilea, știința războiului și a bătăliilor [...], al treilea, întemeierea orașelor.”

*Scrisoarea lui Aristotel
către Alexandru cel Mare
despre guvernarea orașelor, circa 328 î.H.*

Întemeietorul de orașe

Alexandru cel Mare întemeiază multe orașe, pe care de multe ori le numește Alexandria. Cel mai renumit este orașul Alexandria din Egipt. Legenda spune că,

înainte de înființarea acestuia, Alexandru a marcat granițele orașului cu fână pe care un cârd de corbi ar fi înghițit-o în zbor. Acesta era un semn că orașul ar putea hrăni o populație numeroasă. În onoarea calului său mort în luptă, Alexandru Macedon numește unul dintre orașe Bucefalia (în Asia).

Cultura greacă în Asia

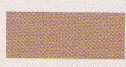
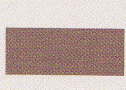

Alexandru nu se mulțumește doar să câștige bătăliile. Pe oriunde trece răspândește cultura elenă, iar limba greacă devine, în Asia, limba puterii. Construiește temple, gimnazii... Pentru secole la rând, viața de zi cu zi a populațiilor cucerite se schimbă. Alexandru cel Mare apără în același timp și cultura popoarelor pe care le supune: le lasă acestora libertatea religiei și nu

ezită să pună în practică ritualurile lor pentru a ajunge la conciliere. Astfel, la nunta din Susa, el și zece mii dintre însoțitorii lui se căsătoresc cu femei asiatice conform ritului persan.

Regele Alexandru cel Mare

- Itinerariul lui Alexandru cel Mare
- Imperiul lui Alexandru cel Mare
- Imperiul tatălui lui Alexandru cel Mare Filip de Macedonia

CRONOLOGIE ÎN 10 DATE

<p>Alexandru cel</p>	<p>338 î.H. Are loc, la Cheronea, victoria lui Filip al II-lea asupra grecilor.</p>	<p>336 î.H. Alexandru devine regele Macedoniei.</p>	<p>334 î.H. Începe expediția în Asia și are loc Bătălia de la Granicus.</p>	<p>331 î.H. Întemeierea orașului Alexandria din Egipt și victoria în Bătălia de la Gaugamela</p>
-----------------------------	--	--	--	---

Falangele conduse de Alexandru Macedon

Locuri de desfășurare a bătăliilor

Orașe întemeiate de Alexandru cel Mare

330 î.H.

Incendiul din Persepolis și moartea lui Darius al III-lea

326 î.H.

Trecerea fluviului Ind

323 î.H.

Alexandru Macedon moare în Babilon (actualul Irak).

323-281 î.H.

Războiul diadohilor, generalii lui Alexandru

281 î.H.

Împărțirea Imperiului lui Alexandru cel Mare între diadohi

IMPERIUL CHINEZ AL DINASTIEI HAN

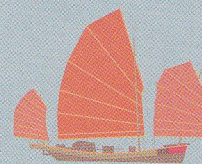

În anul 210 î.H., atunci când moare ultimul împărat al dinastiei Qin, izbucnesc mai multe revolte. Liu Bang, țaran la origine, reușește să se impună printre rivalii săi și să preia puterea supremă. Acesta devine împărat, iar după moartea lui va fi numit Han Gaozu, de unde și numele dinastiei Han.

Împăratul este încoronat ca „Fiu al Cerului”, bucurându-se de „mandatul ceresc” acordat de către zei. El este judecătorul suprem, conducătorul administrativ și religios, delegându-și autoritatea unei administrații eficiente. Înainte de a muri, îl va desemna ca succesor pe unul dintre fiii săi.

Wudi, al șaptelea împărat al dinastiei Han (141-87 î.H.), este cel mai puternic reprezentant al acesteia, fiind considerat și unul dintre cei mai străluciți împărați din istoria Chinei. Pe parcursul celor cincizeci de ani ai îndelungatei sale domnii, a extins imperiul prin cuceriri mărețe, a deschis noi rute comerciale, a promovat arta, a fondat o școală pentru instruirea funcționarilor, a adoptat confucianismul... La moartea sa, Imperiul Chinez se întindea pe o suprafață de 7 milioane de km² și avea peste 59 de milioane de locuitori. Dinastia Han a durat aproape patru secole și a numărat 28 de împărați. A fost divizată în două părți: dinastia Han anterioară sau occidentală, deoarece capitala acesteia se situa la vest; apoi, după anul 25 d.H., dinastia Han posterioară sau orientală, datorită amplasării capitalei la Luoyang. În timp ce dinastia Han anterioară triumfă în ceea ce privește autonomiile provinciale, extinde teritoriul Imperiului, înființează instituții și se bucură de împărați remarcabili, dinastia Han posterioară, mai puțin strălucitoare, intră în declin...

Unde se află?

Mandarinii, baza administrației

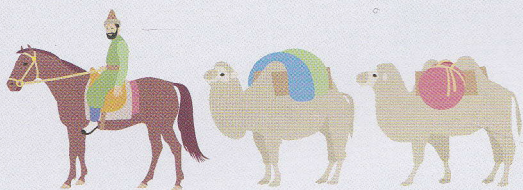
Mandarinii reprezintă un corp de funcționari selectați pe principii de merit. Ei aparțin elitei sociale, dar, spre deosebire de nobilimea din Occident, nu își moștenesc numirile în funcții. Prin urmare, împăratul îi poate controla mai ușor. Primind o educație solidă, acești savanți răspund de birocrație și de administrațiile ce guvernează provinciile.

Filosofia chineză

Filosoful Confucius (551-479 î.H.) este fondatorul unui important curent de gândire în China, care se impune în cadrul dinastiei Han: confucianismul. Acest cod moral are la bază respectarea tradițiilor și a strămoșilor.

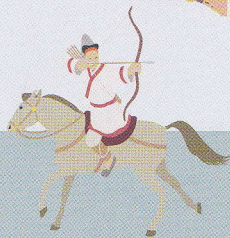
Lao Tse, a cărui relatare istorică este mai puțin sigură, se pare că ar fi scris *Tao Te Ching* („Cartea Căii și a Virtuții”). El este considerat fondatorul taoismului, un curent religios care susține armonia omului cu natura: omul trebuie să-și caute echilibrul și să-și urmeze calea.

Drumul Mătăsii

În timpul dinastiei Han, în China înfloresc schimburile comerciale dintre Orient și Occident. Chinezii construiesc un ansamblu de drumuri, pe care din loc în loc se găsesc locuri pentru odihnă. Acest „Drum al Mătăsii” pleacă din capitala Chang'an, traversează Asia Centrală și continuă până la malurile Mediteranei. Caravanierii și comercianții fac aici, desigur, schimb de mățăsuri, dar și de multe produse de lux: sare, fildeș, aur, mirodenii...

Și apoi...?

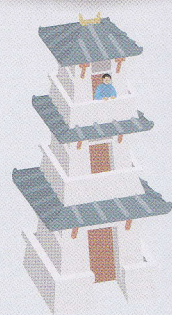
În ultimii ani ai secolului al III-lea, izbucnesc mai multe revolte. Împărații dinastiei Han pierd puterea, în timp ce în provincii căpeteniile de război devin mai puternice decât suveranul însuși! Una dintre aceste căpetenii, Cao Pi, reușește să-l elimine pe împăratul Xiandi în 220: este sfârșitul dinastiei Han. Trei împărați pretind atunci că dețin „mandatul celest”: este așa-numita „Perioadă a celor Trei Regate”. Alte dinastii puternice vor urma pentru a unifica din nou China (Tang, Song, Ming sau Qing), ultimul împărat chinez, Pu Yi, abdicând abia în 1912. Dintre toate aceste perioade, era dinastiei Han este considerată ca fiind una dintre epocile de aur ale Chinei. Chiar și astăzi, grupul etnic majoritar din China se autodenumește „poporul lui Han”.

Confucius spune: „Un om bun are grijă de nouă lucruri: se străduiește să privească atent ceea ce observă și să asculte bine ceea ce aude. Are grijă să arate bunăvoință în comportament, respect în maniere, onestitate în cuvinte și seriozitate în munca sa. Când se îndoiește de ceva, cere sfaturi; când are accese de furie, se gândește la consecințe; în perspectiva unui profit, este atent să fie corect.”

Extras din *Conversații*, XVI-10

Un zid de apărare

Pentru a proteja Imperiul de Mijloc de incursiunile inamicilor, împărații vor ridica un zid imens de peste 6.000 km lungime, cu o lățime medie de 7 m și o înălțime care ajunge uneori și la 15 m! Turnurile instalate la fiecare 30 km, în punctele înalte, permit observatorilor să dea alarma în caz de pericol. Construcția Marelui Zid Chinezesc pare să fi început în secolul al V-lea î.H., dar membrii dinastiei Han, și mai ales împăratul Wudi, l-au mărit considerabil.

Epoca de aur a științei

Perioada dinastiei Han, dar mai ales sfârșitul acesteia, este una de efervescență științifică. Au loc multe descoperiri și invenții în diverse domenii, precum astronomia, matematica, ingineria, navigația, metalurgia sau chiar ceramica. Printre inovații se numără hârtia, care permite învățaților să realizeze caligrafii. Scrierea chineză ajunge la forma ei finală în timpul dinastiei Han.

